

VASILE MILITARU

ATA CUL

SCENETĂ VITEJEASCĂ, IN VERSURI

Extras din „Șezători Ostășești” Vol. IV

„BUCOVINA” I. E. TOROUȚIU BUCUREȘTI

VASILE MILITARU

ATA CUL

SCENETĂ VITEJEASCĂ, IN VERSURI

Extras din „Șezători Ostășești” Vol. IV

„BUCOVINA” I. E. TOROȚIU BUCUREȘTI

Ă T A C U L

— SCENĂ VITEJEASCĂ —

de
VASILE MILITARU

PERSOANELE :

Sergentul Văzdoagă	Soldatul Toderiță
Fruntașul Năstase	Intâiul servant
Soldatul Melinte	Al doilea servant
Soldatul Pinteș (țigan)	Al treilea servant
Soldatul Tufănică	Al patrulea servant.

D-lui Maior ALEXANDRU MARIN

îi închină cu drag această lucrare.

Autorul

Un post de mitralieră, bine mascat, pe munte. Sergentul Văzdoagă,
cu soldații lui, în așteptarea inamicului, își deapănă amintirile.

SERAGENTUL VĂZDOAGĂ

Heei, fraților, — cu ziua de azi, se 'nchee anul,
Decând ne-am prins în horă de moarte, cu dușmanul...

SOLDATUL TODERIȚĂ

Că bine zici...

SERAGENTUL

Azi anul, pe-o zi la fel cu asta,
Mă petrecea la gară, cu ochii plânși, nevasta...
Cum se făcea, săraca, la chip tot mai de ceară,
Cu cât mai mult, pe luncă, ne-apropiam de gară !...
Când am ajuns, tot cerul părea c'o să se darme, —
Așa cântau flăcăii, pe trenuri sus, «La arme»!...
Mi-a străbătut atuncea un lung fior prin sânge, —
Și, fără să-mi dau seama, am început a plânge...
Pripit sării pe scară și-apoi, de la fereastă,
Cătam, cu ochii 'n lacrimi la biata mea nevastă...
«La arme, cei de-un sânge!», — sbucneau aprins flăcăii,
Cu-un fel de luminițe parcă 'mprejurul frunții...
«La arme, pentru țară !» — vuia adâncul văii,
Și clocoteau, alături, din gură 'n gură, munții !...
Dar șuerul mașinii porni 'ndelung să țipe...
Un «ura» fără margini, din piepturile toate,
A zguduit văzduhul adânc, câteva clipe,
Și trenul greu, pornește să lunece pe roate...

In fața gării, sute: surori, neveste, mame,
Moșnegi cu barba albă ce-și petreceau nepoții, —
Când a 'nceput mașina văzduhul să destrame
Cu șuerul plecării, — sbucniră 'n plâns cu toții...
Nevastă-mea, sărmana, cu fața ca de var,
Imbrățișă, sleită, un stâlp de felinar,
Și, podidind-o plânsul și jalea și suspinul,
Rămase-așa de piatră, pân'am pierit cu trinul...

(Inchinându-se)

Doar Dumnezeu mai poate de grijă să le poarte,
Acelor ce, sub dușmani, vor fi scăpat de moarte,
Că nimeni nu mai poate să le primească slova,
De când pe noi ne are sub cerul ei, Moldova !...

SOLDATUL TUFĂNICĂ (lui Pinteo)

Ooof !... Numai tu, măi Pinteo, cu-a ta vioară, poți
Să ne mai stâmperi jarul din inimă, la toți...
Zi-i, mă, cu-a ta lăută, cum ne ziceai odată,
In sat, când fiecare jucam cu câte-o fată;
Când frământam «Bătuta» colò sub cei trei fagi,
Strângând cu foc mijlocul Măriei mele dragi !...
Zi-i, Pinteo, din lăuta-ți, că nu mai pot de dor
Și... nu știu cine 'mi spune că, pân'deseară, mor!...

PINTEA (luând vioara și privind-o lung)

Iți mai aduci aminte tu biata mea vioară,
Cum adunai tot natul în sat la cârciumioară,
Și cum, mereu la cântec pe placul tuturoră,
In zi de sărbătoare, făceai să joace hora
Aci mai viforoasă, aci ținută 'n loc, —
Zicând: aci domoală, aci zicând cu foc ?...
Apoi, cu vin pe masă, cu azimă și nuci, —
Când mă punea moș Toader să cânt despre haiduci :
De Ghiță Cătănuță, de Corbea, de Bujor, —
Iți mai aduci aminte, vioara mea săracă,

Arcușul tău pe strune când luneca ușor,
Cum îi făceam din vorbă pe toți atunci să tacă,
Cum răsăreau mărgelile în ochii tuturor ?...
Și'n toamnă, când cocorii se așterneau pe ducă,
Când începea să crape cojița de pe nucă,
Iți mai aduci aminte: pe la culēs de vii,
Cum răsuna tot dealul, de sârbe și chindii,
Și cum pe popa Nae-l înveseleam la cramă,
Pe masă cu must dulce și buturi de pastramă ?...
Și-ți mai aduci aminte, vioara mea frumoasă,
Adeseori, din cârciumi când ne 'ntorceam acasă,
Cum, banii prinși pe cântec, din mica ta copae,
Se necăjea să-i scoată Culae-al meu — Culae?...
Micuțul meu Culae... era numai pe-atât,

(Arată cu mâna ridicată asupra pământului)

Când se lupta cu tine și te pune la gât,
Căsnindu-se să tragă pe strune din arcuș?...
Sărmanu meu Culae... ce-o fi făcând acuș ? !...

(Induișat, își șterge o lacrimă)

O să mai poți tu, Pinteo, la pieptul tău să-l strângi ?...

TUFĂNICĂ

Eu te-am rugat, țigane, să cânti, iar nu să plângi!...

PINTEA (Ducând vioara sub bărbie)

Să cânt, mânca-ți-aș gura...

(Cântă un crâmpei de doină sau de cântec românesc;
apoi se aude sgomot de aeroplan)

1-iul SERVANT (Privind în sus)

Vin trei aeroplan!...

SERGEANTUL

Sunt oare de-ale noastre?

AL 2-lea SERVANT

Ba nu... ne sunt dușmanel!...

AL 3-lea SERVANT

Acuma se văd bine: dușmane sunt tus-trele...

SERGEANTUL

La post dar fiecare degrabă, și... pe ele!...

(Toți trec la mitralieră și încep să tragă'n sus. Zgomotul aeroplanelor crește mereu. În același timp se aud bubuituri de tun).

1-iul SERVANT

Trag tunurile noastre!...

AL 2-lea SERVANT

Și minunat mai trag!...

AL 3-lea SERVANT

Le-au încadrat în fumuri!...

AL 4-lea SERVANT

Mișeii se retrag!...

SERGEANTUL

Nu toate... numai două... Rămâne țintă unul...

Doboară-l tu, Năstase, pân'nu-l doboară tunul!...

NĂSTASE

Cum n'ar vrea să-l doboare frunțașul Vlad Năstase...

Cinci are doborâte și-ar fi, cu ăsta, șase!...

(Mitraliera răpăe turbată, urmărind aeroplanul)

De nu-mi va face placul, acuma'l pun pe fugă!...

(Se aude o bombă explodând în apropiere)

SERGEANTUL

Ne-a «reperat» mișelul și vrea să ne distrugă!...

Mai repede mișcarea!... Melinte, cu tot zorul!...

Și, foc de secerare, cu «grila» și «vizorul»!...

(Aeroplanul urlă acum îngrozitor)

Acuma, că se'ntoarce și-l ai în coastă!... (după câteva focuri
[trase) Bine!...

În coastă secerare!...

NĂSTASE (trăgând)

Nu scapă el de mine!...

Așteaptă o lecuță, că-ți vin de hac eu, bade!...

SERGEANTUL

O, bravo!... Oscilează!...

1-iul SERVANT

Coboară!...

AL 2-lea SERVANT

Cade!...

AL 3-lea SERVANT

Cade!...

SERGEANTUL

E'n flacări!... Urraaa!

(Se aude urletul năprasnic al aeroplanului în cădere)

TOȚI

Ura!...

(Explozia motorului aeronavei căzute)

1-iul SERVANT

Al nostru ești acum!...

NĂSTASE (*Scoțând să facă țigară*)

Pân'mi-oi fuma țigarea, se face și-ăsta scrum!...

SERGEANTUL

Să ne trăești, Năstase!...

AL 2-lea SERVANT

Halal trăgaci!...

AL 3-lea SERVANT

Halal!...

(Toți îi strâng mâna lui Năstase)

SERGEANTUL

Pe drept ți-se cuvine galon de Caporal,
Și-ași vrea, pe naltu-ți umăr, de mâine chiar să-l porți, --
Cinstit, pentru șiragul dușmanilor tăi morți!...

NĂSTASE

Nu-i numai al meu merit, ci este-al fiecăru, —
Că, fără ei, nici vorbă, atâți dușmani să năru!...

(In apropiere explodează un obuz. Toți tresar și trec la posturi)

SERGEANTUL

Să știți că cel pe care l'am doborât din cer,
A dat, asupra noastră, Honvezilor «reper»,
Și-acum, ale lor tunuri trimit în noi de-a dreptul
Obuze, să ne sfarme cu schijele lor pieptul!...

(Ia binoclul și cercetează îndelung frontul inamic)

Nu mișcă nici o frunză... și nimeni pe poteci...
Ai crede că vrăjmașii dorm somnul cel de veci...

PINTILIE

Hei, bine-ar fi să-l doarmă, dar eu gândesc și spun
Că, ce clocesc dușmanii, nu poate fi semn bun!...

AL 2-lea SERVANT

Temeinică ți-e vorba, măi frate Pintilie;
Semn bun, a lor mocneală, cum ar putea să fie,
Când noaptea'ntreagă-aproape, a tunurilor buze
Ne-au tot scuipat într'una șrapnele și obuze?...

AL 3-lea SERVANT

Ba eu fac și prinsoare că vor porni atacul!...

1-iul SERVANT

Pornească-l, frățioare, — să vadă iar pe dracul!...
Chitesc ei să ne-atace, că de-aia ni-s vrăjmași,
Dar vezi că, pân'la urmă, se lasă păgubași!...

(Toți râd)

SERGEANTUL

Atacul dat eri-noapte a fost vijelios!...

AL 2-lea SERVANT

Sburau spre noi ca smei, dar... toți rămas-au jos!...

AL 3-lea SERVANT (*Râzând*)

Ca smei, ha, Melinte?... Halal de-asemeni smei!...

(arătând spre mitralieră)

Cred c'a mușcat căteaua vre-o două mii din ei...

SERGEANTUL

O fi mușcat, dar vezi că, în fața noastră, vii,
Cu dor să ne sugrume, sunt încă zeci de mii,
Și se cuvine, astfel, într'una să fim treji, —
Că-om fi viteji noi, frate, dar și ei sunt viteji!...

(Un obuz răsburue aproape, apoi se aude o adevărată rafală. Schijele șue-
ră'n toate părțile. Sergentul cercetează iarăși cu binoclul pe inamic)

Fiți gata de bătae, că azi e mare nuntă:
Vrăjmașii au s'atace, și lupta va fi cruntă!...
Obuzele plesni-vor, și schijele de fier
Cădea-ne-vor pe creștet, ca grindina din cer!...

(Scoțând o mică iconiță din sân și descoperindu-și capul;
toți se descoperă)

Tu, Maică Prea-Curată a blândului Iisus,
Cu marea Ta putere, păzește-ne de sus!...
Ajută-ne, Prea-Sfântă și pururea Fecioară,
Și mila din ceruri asupra-ne coboară!...
Dă, nouă, biruință cum ne-ai mai dat, din plin,
Acum ca și-altădată, — în vecii toți, — amin!...
(Toți se închină, apoi își pun căștile pe cap)

NĂSTASE (*Privind în vale la vrăjmaș*)

Dușmanii'ncep atacul!...
(Toți privesc o clipă, apoi își ocupă posturile)

SERGEANTUL

Așa dar, n'am dat greș...
Năstase, țin'te bine: cu orice glonț, — un leș!...

NĂSTASE (*Cercetându-și mitraliera*)

Să nu duci nici o grijă, Dom'le Sergent: știu treaba,
Și nici un glonț prin țeavă eu nu-l trimit de geaba!...

I-iul SERVANT

Ia uite-i cum aleargă spre noi, mânca-i-ar «sfranțul»!...

NĂSTASE

Să vină mai aproape, că le opresc eu danțul...
Tu să-mi aduci cartușe la vreme, măi Melinte,
Că le stropesc eu fruntea cu-aghiasma mea fierbinte!...
(Tunurile vrăjmașe trăsesc de zor. Sergentul urmărește cu binoclul
atacul inamic. Fiecare stă încordat la post)

SERGEANTUL

Sunt încă prea departe ca să deschidem focul...

NĂSTASE

Vre-o câteva minute, și... le-am mâncat norocul!...
(Un obuz se sparge și trei servanți cad. Se aud vaețele căzuților).
Ne-au oblicit hainii! Câți-va ne-au fost răpuși...
O sută pentru unul le culc, în schimb, acuși!...

SERGEANTUL

Pansați-i cât mai iute, Melinte și Ciulei!...
(Cei doi cercetează pe căzuți)

MELINTE

Lixandru și cu Pinteia sunt morți!...

CIULEI

Sunt morți tus-trei!...

SERGEANTUL

Trăgeți-i la o parte, pe undeva aproape,
Și, cine-o mai fi'n viață pe urmă, să-i îngroape!...
(Ordinul se execută. Canonada se'ntetește).

NĂSTASE

Au prins să tragă-ai noștri din cota 700 !...

SERGEANTUL

Prea lung, prea lung li-i tirul!... Obuze'n vânt pierdute!...

NĂSTASE

Ii mai lăsăm să vină?...

SERGEANTUL

Ii mai lăsăm nițel,
Ca să-i ajungă bine bondarii de oțel!...

AL 2-lea SERVANT

U-iiuuu, mămucă, mulți sunt, — găsi-i-ar pe toți ciurma!...

AL 3-lea SERVANT

Aleargă ca la nuntă!...

NĂSTASE

Le dăm noi nuntă-acuma!...

SERGEANTUL (*Urmărind atent mișcările inamice*)

Avem de furcă astăzi, Năstase, cu honvezii...

Ii vezi?... Venind spre creastă, din tufe sar ca iezii!...

Ba, uite, că'ntră dânșii mai au și-un țap cu barbă...

NĂSTASE

Of, — când îmi dai comanda să-i fac să pască iarbă?...
C'avem o iarbă dulce, să pască fiecare,

Și toți, sătui, s'adoarmă, că...

SERGEANTUL

Foc de secerare!...

(Mitrăliera se pune în acțiune. Focurile răpăesc ca potopul grindinii pe un acoperiș de tablă. Servanții lucrează viforoși. Din vale se aude vaerul celor căzuți și larma proprie atacurilor. Tunurile bubue mereu.)

Sergentul urmărește atent efectul tirului său).

Așa!... Așa, Năstase!...

NĂSTASE

Păi, nu ți-am spus că-i frâng?...
Ia uite cum se culcă de iute flancul stâng!...

SERGEANTUL

Așa!... Acuma centrul!... Așa!... Și flancul drept!...

NĂSTASE

Nu duce nici o grijă, că știu cum să-i aștept!..

(Gloanțele încep să piue pe la urechea servanților)

SERGEANTUL

Răslețe gloanțe?... Ce fel?... Au cine trage'n noi,

Că n'ar putea să vină de jos de la puhoi?..

(Nouă piuituri, și doi soldați cad, la scurt interval, unul după altul)

Să știți, că, din mișcările honvezii, — prin lăstăriș, —

S'a strecurat vre unul încoace, pe furis,

Și-ascuns după vre-o stâncă pe undeva, silhii,

Ne ia, pe câte unul, la ochi, cu arma lui!...

NĂSTASE

De-o fi, cum zici, honvezul ascuns pe-aci pe-aproape, —

Muri-vom toți, și nimeni nu fi-va să ne'ngroape!...

SERGEANTUL

Murim până la unul!... Tu ești dator să tragi!...

Dar... uite, nu vezi colo, pe după cei trei fagi,

O droae care sue în goană sus pe coastă?...

NĂSTASE

Nu-i las eu să se sue, că nu mi-e mintea proastă!...

(Secerându-i cu mitraliera)

Îți place cum îi secer?... Privește, — mai rămase?...

Dorm toți acum la umbră!...

SERGENTUL

Așa te vreau, Năstase!...

(Explozia unui obuz căzut aproape, culcă încă patru servanți)

NĂSTASE (*Descurajat*)

Ne scad mereu servanții!.. Cad, unul câte unul...
Ba glonțul ne cunună cu moartea, azi, ba tunul!...

SERGENTUL (*înlocuind un servanț*)

Să nu slăbească tirul!... Cartușe, măi Melinte!...
(Piuind un glonț, Sergentul își prinde cu dreapta umărul stâng)
Ah, am primit în umăr și eu un glonț fierbinte!...
(Privind cu binoclul)

Să nu slăbești, Năstase!... Puhoiul scade'ntr'una...
Încă nițel, și'n vale va amuți furtuna!...

NĂSTASE

Dar nu te doare rana din umăr?...

SERGENTUL

Nu mă plângel!...

NĂSTASE

Pansează'o, căci, altminteri, vei pierde prea mult sânge!...

SERGENTUL

Nu te'ngriji de mine, că sânge am cât șapte!...
(În clipa următoare, la o nouă explozie, cad: Sergentul și doi servanți,
rămânând în viață numai Năstase și Melinte)

MELINTE (*După ce s'a plecat asupra Sergentului*)

Muritu-ne-a și scumpul Sergent viteaz în fapte!...

NĂSTASE

Oof, — Dumnezeu să-l erte!... De-acum rămas-am noi,
Să ținem piept, Melinte, vrășmașului puhoi...
Mă bizui dar pe tine!...

MELINTE

Să nu duci nici o grijă!...
Cât inima din mine n'o mursică vre-o schijă,
Rușine niciodată, Năstase, n'o să-mi fie,
Că nu mi-ași face'n lupte întreaga datorie!...

(Aduce toate lăzile cu cartușe din adăpost, le deschide și le pune la
îndemână, săturând mitraliera, care trage mereu)

NĂSTASE

Așa!... stai lângă mine, să nu slăbească focul!...

MELINTE

În locul tuturor, eu fi-voi în tot locul!...
(Luând binoclul și privind în vale)
De unde es într'una, — că'n toată clipa mor?!
E plină valea toată de leșurile lor!...
Să știi însă, Năstase, că nu mai e puhoi:
Se clatină vrășmașul și... parc'ar da'napoi!...

NĂSTASE

Să tragem înainte, — să nu-i slăbim de loc,
Să-i biruim și-acuma, de vom avea noroc!...

(Un glonț piue ascuțit, și Năstase cade. Mitraliera tace)

MELINTE (*Plângând, după ce i-a cercetat rana*)

Oh, l'a lovit mișelul în inimă, prin spate!...
Năstase!... Dragă frate!... Mă mai auzi tu, frate?...

NĂSTASE

(Scoțând din sân o legătură și dând-o lui Meline)

Să-i duci... nevestii mele... eu mor... Sunt niște bani...

Rămâi.. cu bine... frate... și... vezi-ți de... dușmani...

(Moare)

MELINTE

(Descoperindu-se, cadé'n genunchi, plângând)

Mă iartă, dragă frate, — că-având vrăjmași să'nfrâng, —

N'am vreme să-ți fac groapă și nici ca să te plâng!...

(Din vale se aude larma și uralele vrăjmașului)

Dușmanii!. Da, «dușmanii» fu vorba ta din urmă!...

Jur că voi ști și singur să trag în a lor turmă!...

(Punând stânga pe fruntea lui și ridicând dreapta în sus)

Cu mâna pe-a ta frunte, jur, frate drag și bun,

Că moartea ta vitează, eu ști-voi s'o răzbun!...

(Se închină, îl sărută și trece la mitralieră, pe care o pune în funcțiune și trage ca un eșit din minți. Uralele inamice se aud acum aproape de tot)

Haa, turmă mișească de ticăloși și hoți,

Crezuși că-a tale gloanțe ne-au omorît pe toți?..

Nu!.. Nu ne-a luat moartea pe toți... Mai este unu!

Pe care nu-l culcară nici gloanțele, nici tunul!...

Acesta care plânge pe-ai lui cu plâns fierbinte...

Servantul cel din urmă: feciorul lui Melinte!...

Oh, Maică Prea-Curată, — spre mine-arată-ți mila

Și-ajută-mă să birui azi hoarda lui Atila!...

V'arăt eu vouă-acuma, nemernici și mișei,

Cum răbuna-voi moartea atâtor frați de-ai mei!...

De dincolo de moarte, acum eu le-aud glasul,

Ce-mi strigă să vă spulber cu moartea la tot pasul!...

Daa!... Eu te-aud, Năstase!... Te-aud, măi frate drag,

Și trag în toată turma!... Ca'n câini turbați eu trag!...

Ți-aud aprinsa șoaptă în ori și ce moment,

Precum aud și șoapta viteazului Sergent!...

Voi trage ziua'ntreagă!... Voi trage'ntreaga noapte,

Ca să'mplinesc porunca ce-mi dau a voastre șoapte,

Să birui astă hoardă barbară, mișească,
Ce cată-a fi stăpână pe glia Rumânească!...

(Privind spre vrăjmaș și secerând mereu cu mitraliera).

Haa, porcilor netrebnici!... haa, ticăloasă droae,

La spuneți-mi: vă place a plumbilor mei ploae?! ..

(Invărtind mitraliera în toate părțile)

Na, hoardă blestemată!... In veci să țineti minte,

Cum v'a cusut cu gloanțe feciorul lui Melinte!...

(Intr'un hohot de răs și plâns)

Năstase! — hoarda fugi!... Puhoiul dă'napoi!...

Veniți de mine-alături, ca să-i vedeți și voi!...

(Făcând gestul ca și când și-ar primi camarazii)

Așa!... Veniți cu toții, — Melinte-aprins vă roagă, —

Adună-ți toți servanții, viteazule Văzdoagă,

Să vezi că 'n biruință eu nu mi-am pierdut mintea!...

Fruntașe Tufănică, Lixandre și tu Pinteă,

Vin și tu, Toderiță, și Vlad... așa.. cu toții!...

Priviți cum fug mișei, nemernicii și hoții!...

Vedeți cum fugi hoarda în codru-adânc de brad?...

Parcă'i gonesc din urmă toți diavoli din iad!...

(Isbucnește într'un răs de nebun ce nu și-l mai poate stăpâni. Pe când el râde astfel, un ostaș ungur se târăște spre el, pe la spate, cu o baionetă între dinți. La un moment dat, Melinte îl vede. Râsul îi încremenește pe față, și, cu mișcări sigure, dar cu pași înceti și cu mâinile gata să sugrume, se apropie de el, în timp ce ungurul sare'n picioare ca fulgerul, cu baioneta în mână, pândind ca o fiară gata să atace)

Haa, fiară fără suflet, tu tras-ai dintre brazii

De mi-ai ucis atâția din scumpii camarazi?! ..

Tu, fiară ticăloasă, trăgeai de printre stânci?! ..

Și-acum, târși, ca șerpilor, veneai încet, pe brânci,

Strângând în dinți cuțitul, — cu gânduri blestemate, —

Mișel ca toți ai voștri, să mi-l înfigi în spate?! ..

Când ai văzut că plumbii toți ți-s'au isprăvit,

Venit-ai să-mi dai moartea cu lungul tău cuțit?! ..

Ha-haaa! nu merge, bade!... Din visuri te deșteaptă, —
 Melinte să-ți arate ce'nseamnă-o luptă dreaptă,
 Că el acum cu tine — cătană-Impărătească, —
 Va'ncinge, fără arme, o luptă Rumânească!...
 (Se repede ca fulgerul la ungur, și, prinzându-i mâna, i-o strânge și i-o
 răsucesce, până ce baioneta cade jos; apoi îl prinde pe ungur în brațe și
 începe cu el lupta. Se aud răbufneli).

Așa!... De ce'ți ies ochii?... Te strâng prea tare 'n clește?...

(Ungurul geme și răsuflă greu)

Ce gâfâi, măi Atilla care veneai hoștește?...
 Veneai târâși prin iarba să-mi vâri cuțitul, — hai? —
 Ca străbunicu-ți Basta, viteazului Mihai?!
 De ce ca niște vreascuri, în brațele-mi vânjoase,
 Trosnesc așa, maghiare, spurcatele-ți de oase?...

(Isbindu-l de o stâncă)

Na, fiară unjurească!... Na, câine ticălos!...

(Ungurul îi pune piedică și amândoi cad)

Pui piedică, tâlhare?! Vrei tăvăleală jos?...

(Luându-l de umeri și dând cu el de pământ)

Na, piedică, măi Ianoș!... De ce te uiți cu ură?...
 Na, câine!... De ce spumegi, și sânge verși pe gură?...
 Te'nvăț eu, Ianoș, minte, — să vezi cam în ce fel
 Se luptă tot Românul cu oricare mișel!...

Așa!... Acuma scoală, că, zău, nu mi-o fi scârbă
 Să joc cu tine, Ianoș, «Bătuta» sau o «Sârbă»...

(Il ridică. Ungurul însă, pe furis, ia baioneta de jos)

Sau, dacă-ți place ție — și «Ceardașul» te joc, —
 Că prea mă arde'n suflet al răsbunării foc!...

(Ungurul îi implântă baioneta între coaste. Melinte dă un țipăt)

Ah, fiara ticăloasă!... M'a'njunghiat, banditul!...

Dar, dac'asa ți-i felul, — ia-ți înapoi cuțitul!...

(Scoțându-și baioneta, i-o înfige cu sete ungurului în piept. Ungurul dă
 un răcnet și se prăbușește. Melinte se uită o clipă la el, în timp ce,
 încet, cortina cade).

SFÂRȘIT

INTERPRETAREA.

Decorul se poate face ușor, din scânduri acoperite cu iarbă, mușchi și
 crăci, așa cum se învață la camuflaj. Cuibul de mitraliere să aibă frontul
 cam spre colțul din stânga al scenei. Dacă piesa se joacă afară, se poate
 săpa un cuib de mitralieră obișnuit. Acolo unde nu sunt stânci, se pot
 aduce pietre, ori scânduri care se pot vopsi sau vârui în felul stâncilor.

Jocul este, recunoaștem, mai greu; dar cu puțină bunăvoință, trei tete-
 riști, ori trei ostași cu mai mult duh, pot învăța partea lor de rol s'o
 spună frumos și cum trebuie. Căci sergentul Vâzdoagă, soldații Năstase
 și Melinte duc greul piesei. Nu-i nevoie să spunem noi cum trebuie să se
 comporte ostașii în timpul atacului: o știu și dacă n'o știu, oricare ofi-
 țer îi poate învăța, la fața locului, mai bine decât noi aici, prin sfat scris.

Am dori ca totul să fie așa de bine îmbinat și să meargă așa de re-
 pede și precis, încât ostașii care privesc să ia lecție de cum trebuie să
 te porți în timpul unui atac, să trăiască aiddoma momentul atacului,
 să se cutremure de puterea lui, dar să se și îmbărbăteze. Cu puțină trudă
 din partea unor camarazi cu oarecare însușiri în a spune versurile, so-
 cotim că se poate face din sceneta asta, o minunată lecție de curaj și
 îndrăzneală.

Cu acest scop a fost scrisă în versuri atât de înălțătoare și eroice. E
 bine ca sergentul și câțiva din servanți să fie numai răniți, adică, în
 final, să mai dea semn de viață. Melinte să apară la urmă ca un erou,
 ca un sfânt al dreptății și al vredniciei românești. Anume s'a ales un
 simplu soldat, biruitor asupra dușmanului. Iar dacă veți găsi în unitate,
 un Melinte frumos și înalt, vă asigurăm că spectatorii vor lăcrăma de
 bucurie la urmă, văzând că dreptatea noastră a învins.

Ungurul n'are de rost nici un cuvânt. Deghizarea lui să cuprindă
 doar niște mustăți mari, răsucite, așa cum este împodobit ungurul tip
 din mintea românului.

Pintea e un om cu sufletul cald, duios. Când spune el versurile, cineva
 din culise l-ar putea întovărăși cu vioara ori cu fluerul, zicând încet un
 cântec de jale; în felul acesta vorbele lui merg mai adânc la inima
 ascultătorilor.

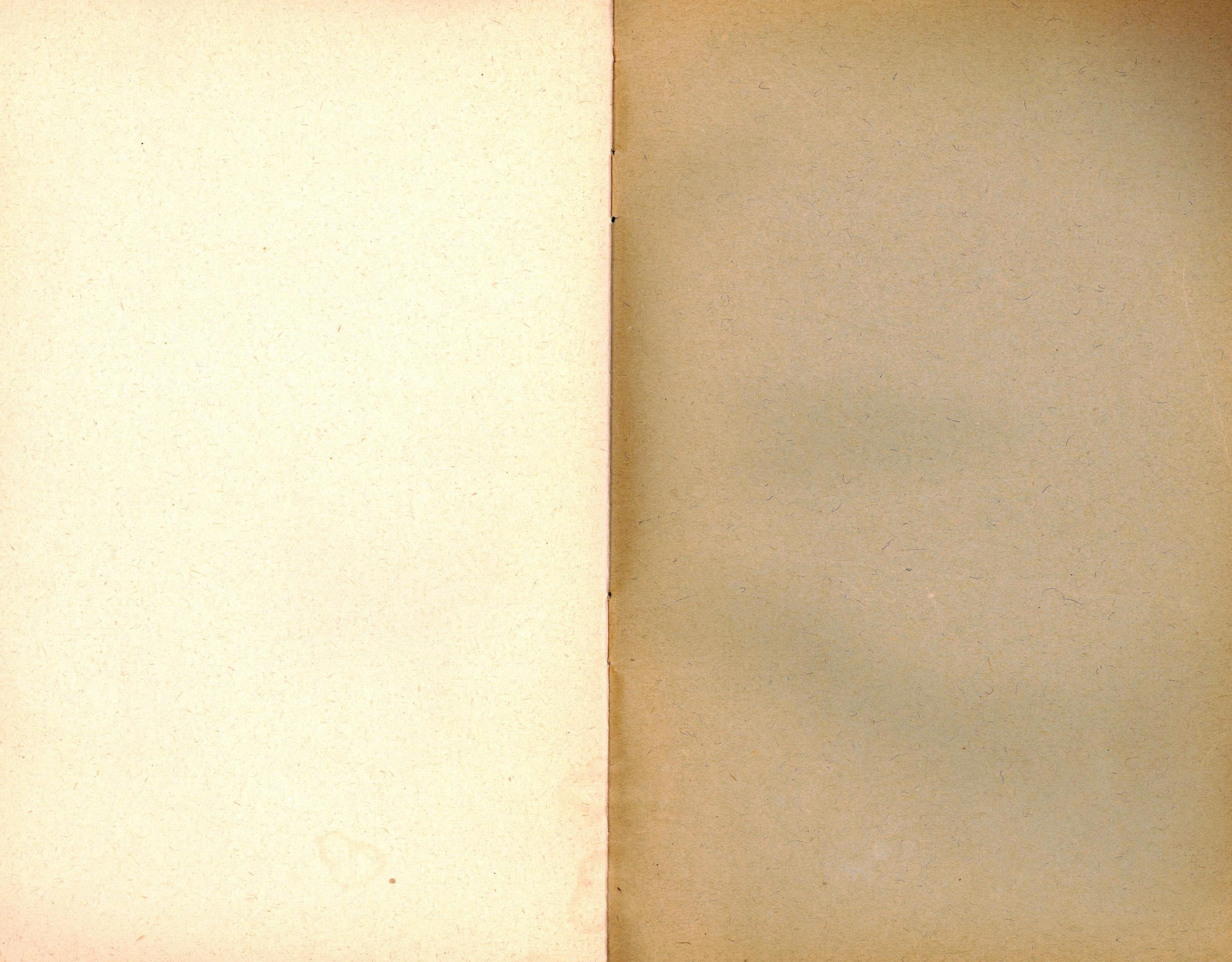
Sgomotele se pot produce: prin petarde, aprinse mai departe, prin
 pachetele de otasă izbite cu un ciocan puternic ori prin gloanțe oarbe.
 Loviturile de tun, mai ales cele mai îndepărtate, se pot reda prin lovi-
 turi în toba cea mare. Dacă ne aflăm într'o sală cu ecou, chiar izbitu-
 rile într'o ladă pot da impresia bombardamentului, iar izbiturile într'o
 tablă, impresia focului de pușcă. Dar și aceste trebuie astfel orânduite
 încât să nu fie nici mai multe, nici mai puține decât cere piesa. Vorbele

să nu fie acoperite de sgomot. Tunurile nu vor înceta tot timpul cât ține atacul, dar se vor auzi tot mai depărtat și în clipele când vorbesc actorii. Cel care face sgomotele să fie foarte atent și lucrul lui bine sincronizat cu cel care spune versurile. Să se stabilească, din timpul repetiției, unde anume să se facă pauze în declamație, pentru a se putea produce sgomotul exploziilor.

Cea mai grea parte este cea dela urmă, când Melinte rămâne singur. Sfătuim ca acesta să-și spue partea asta din rol cu mare avânt, folosind timpul când nu-i nevoit să tragă, când trebuie să schimbe obiectivul, să ochească, să vâre banda în mitralieră, să deschidă lăzile de muniții. Câteva versuri care cuprind o idee întreagă și apoi trage, serie mai lungă ori mai scurtă; schimbă obiectivul și iar mai recită. Versurile aici le vor spune tare, cu patos, cu ură ori cu avânt. La urmă râsul lui să fie nefiresc, râs zguduit de plâns, descărcare nervoasă a omului care a făcut un efort nebunesc. Apariția ungurului, tocmai când acest râs e mai cutremurător, așa să fie studiată și calculată, încât să oprească suflarea tuturor spectatorilor. Regizorul este rugat să se gândească la efectul dramatic; și Melinte, dar și spectatorii să înghețe. Pânda lor mută să dureze câteva clipe, până când Melinte se desmeticește și-și dă seama de scopul maghiarului. În aceste clipe să nu se audă nici un sgomot. După asta Melinte să-și spună mai departe rolul. Lupta corp la corp să fie îndârjită, dar nu lipsită de oarecare haz, ca pe urmă, după o nouă încercare, să se sfârșească totul cu biruința românului.

Lupta cu cuțitul, care este de fapt o baionetă, să fie făcută cu băgare de seamă și după un exercițiu mai îndelungat. Ca să dea impresia de împlântare cel lovit să fie cam cu spatele spre public, iar cuțitul să se înfigă în subțioara opusă feții scenei. Cumpănirea, căderea și horcăiala celui înjunghiat sunt lucruri care le poate face și înțelege orice ostaș.

Urările în timpul atacului, iar nu sânt greu de făcut. Trebuie numai studiat că ele se apropie și se depărtează, așa că nu se aud cu aceeași tărie.

10000

2100
~~9000~~ X 02

AMERICAN BANK NOTE CO.
LIT 10000